

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-3.03

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ОРГАНІЗАЦІЇ

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки магістрів

галузі знань – 1801 Специфічні категорії

спеціальності - 8.18010013 Управління проектами

(Шифр за ОПІ -- ВПІ.08)

Одеса – 2013

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Одеським регіональним інститутом державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: кандидат військових наук, доцент, Кривогуз Геннадій Іванович, кафедра управління проектами Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України.

Обговорено та рекомендовано до видання Науково-методичною радою Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

«__» _____ 2013 року, протокол №__.

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Економічна безпека організації» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки МАГІСТРА галузі знань 1801 «СПЕЦИФІЧНІ КАТЕГОРІЇ» спеціальності 8.18010013 «УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Економічна безпека організації» є сутність і концепція економічної безпеки організації, методи її оцінювання та система запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни «Економічна безпека організації» базується на знаннях, отриманих при засвоєнні навчальних дисциплін «Економіко-математичні моделі і методи проектного менеджменту», «Теорія систем та системний аналіз», «Соціальна та екологічна безпека діяльності».

Знання з дисципліни «Економічна безпека організації» застосовуються при вивченні навчальних дисциплін «Управління інформаційними зв'язками в проекті», «Контракти і договірна практика», «Закупівлі і поставки».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Економічна безпека організації та методи її оцінювання.
2. Концепція безпеки організації і система запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Економічна безпека організації» є підготовка керівника проекту (програми) з питань захисту інтересів суб'єкта господарювання у економічній сфері від впливу зовнішніх і внутрішніх загроз.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Економічна безпека організації» є:

формувати у слухачів основи сучасних знань про сутність і методологію оцінювання рівнів економічної безпеки організації та її складових;
надати уміння і навички з оцінювання рівнів економічної безпеки організації та її складових і визначення заходів щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми слухачі повинні:
знати:
сутність економічної безпеки організації та її складових, джерела зовнішніх і внутрішніх загроз, економічні інтереси організації;
підходи і методологію оцінювання рівня економічної безпеки організації в цілому та її складових;
комплекс заходів щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню)

доходів, одержаних злочинним шляхом на національному і міжнародному рівнях;

вміти:

класифікувати фактори підприємницького ризику, що становлять загрозу економічним інтересам підприємства;

оцінювати рівень економічної безпеки функціональних складових організації та в цілому;

визначати заходи щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

На вивчення навчальної дисципліни за денною та заочною формами навчання відводиться 54 години / 1,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економічна безпека організації та методи її оцінювання

Тема 1. Сутнісна характеристика економічної безпеки підприємства (організації)

Економічна безпека як складова національної безпеки України. Поняття, ознаки та категорії економічної безпеки підприємства (організації). Класифікація факторів підприємницького ризику. Сутнісна характеристика економічної безпеки.

Тема 2. Основні функціональні складові економічної безпеки та їх показники

Складові економічної безпеки України. Підходи до класифікації складових економічної безпеки підприємства та їх показників. Характеристика основних функціональних складових економічної безпеки підприємства. Характеристика підходів щодо визначення складових економічної безпеки організації та їх показників.

Тема 3. Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства (організації)

Методологічні підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. Кількісні та якісні показники складових економічної безпеки підприємства. Методика визначення інтегрального показника рівня економічної безпеки підприємства. Методика оцінювання рівня складових економічної безпеки підприємства. Методика оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.

Змістовий модуль 2. Концепція безпеки організації і система запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом

Тема 4. Концепція безпеки підприємства (організації)

Концепція економічної безпеки підприємства: структура, цілі, завдання, організація економічної безпеки підприємства. Принципи організації і функціонування, об'єкти, суб'єкти, загрози економічної безпеки підприємства.

Організаційно-технічна основа реалізації концепції економічної безпеки підприємства. Методика розроблення концепції економічної безпеки проекту.

Тема 5. Інформація на підприємстві

Принципи, об'єкти та суб'єкти інформаційних відносин і доступ до інформації. Види інформації за змістом. Характеристики інформації. Недобросовісна конкуренція та захист комерційної таємниці.

Тема 6. Захист інформації

Правовий захист інформації. Організаційний захист інформації. Інженерно-технічний захист інформації. Розроблення документів із захисту комерційної таємниці проекту.

Тема 7. Міжнародний досвід і законодавство України із запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом

Міжнародна і національна нормативно-правова база щодо протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Основні способи і злочини з відмивання коштів. Стратегія розвитку національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Тема 8. Структура і функції суб'єктів системи фінансового моніторингу України з боротьби з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом.

Характеристика системи фінансового моніторингу України із запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу. Ідентифікація та вивчення фінансової діяльності клієнтів, які проводять фінансові операції. Характеристика системи фінансового моніторингу України із запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

3. Рекомендована література

Базова

1. Конституція України.
2. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом Ради Європи від 08.11.90, ратифікована Верховною Радою України 17.12.97 // Офіційний вісник України. - 1998. - № 13 (16.04.98).
3. Директива Ради Європи «Про запобігання використанню фінансової системи для відмивання грошей» від 10.06.91 № 91/308/ЄЕС.
4. Кримінальний кодекс України, прийнятий сьомою сесією Верховної Ради України 5 квітня 2001 року. - К.: Юрінком Інтер, 2001.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року / За ред. Мельника М.І., Хавронюка М.І.-: Канон, А.С.К., 2001.
6. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: В 2-х томах / За заг. ред. Потебенька М.О., Гончаренка В.Г.-К.: Форум, 2001.
7. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 1 (03.01.2003). - Ст. 2.

8. Закон України «Про банки і банківську діяльність» // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 5-6 (09.02.2001). - Ст. 30.

9. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» // Голос України, 08, 22.08.2001. - № 150.

10. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996.

11. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000.

12. Закон України «Про Національну депозитарну систему і особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997.

13. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» в редакції від 18.02.1992.

14. Указ Президента України «Про Державний комітет фінансового моніторингу України» від 28 вересня 2004 року № 1144/2004.

15. Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України «Про сорок рекомендацій групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (ГАТГ)» від 28.08.2001 № 1124.

16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного департаменту фінансового моніторингу» від 10 січня 2002 № 35.

17. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок реєстрації фінансових операцій суб'єктами первинного фінансового моніторингу» від 26 квітня 2003 р. № 644.

18. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Єдину державну інформаційну систему у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму», від 10 грудня 2003 р. № 896.

19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення міжвідомчої робочої групи з дослідження методів та тенденцій у відмиванні доходів, одержаних злочинним шляхом», від 2 жовтня 2003 р. № 1565.

20. Азаров М.Я., Ярошенко Ф.О., Мельник П.В. Жвалюк В.Р. Відмивання грошей: кримінально-правова кваліфікація, запобігання злочинності, законодавство та міжнародний досвід: Навчальний посібник. - Ірпінь, Національна академія ДПС України, 2004.

21. Протидія економічній злочинності / П.І.Орлов, А.Ф.Волобуєв, І.М.Осика та ін. — Харків: Над. ун-т внутрішніх справ, 2004. — 568 с.

22. Білоус В.Т., Попович В.М., Попович М.В. Організаційно-правове забезпечення боротьби з відмиванням доходів незаконного походження: Монографія. - Київ, 2001. - 138 с.

23. Закон України "Про міліцію" від 27.03.1990 року.

24. Закон України "Про державну податкову службу" від 04.12.1990 року.

25. Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність" від 18.02.1992 року.

26. Закон України "Про інформацію" від 02.10.1992 року.

27. Закон України "Про державну таємницю" від 21.01.1994 року.

28. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000

року.

29. Кодекс України "Про адміністративні правопорушення".
30. Кодекс законів "Про працю в Україні".
31. Господарчий кодекс України.
32. Цивільний кодекс України.
33. Постанова Кабінету Міністрів України "Про перелік відомостей, які не можуть становити комерційну таємницю" №611 від 09.08.1993 року.
34. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія / Т.Г. Васильків. — Львів: Арал, 2008. — 386 с.
35. Винокуров Ю., Как защитить коммерческую тайну//Служба безопасности. - 1999. - № 9-Ю.
36. Винокуров Ю., Прутник Є. Комерційна таємниця банку та правове забезпечення її функціонування та захисту. - Донецьк: Донбас, 1999.
37. Винокуров Ю., Прутник Є., Могильний А. Безопасность банковского бизнеса. - Донецк, 2004.
38. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. —К.: Центр навчальної літератури, 2008. — 240 с.
39. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. — Вид. 2-ге, перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2001,— 528 с.
40. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посіб. [для студ. вищ.навч. закл.] / [В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін.]. — К.: Правова єдність, 2009. — 544 с.
41. Зубок М. Безпека банківської діяльності. - К.: КНЕУ, 2002.
42. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.
43. Кириченко Л., Винокуров Ю., Могильный А. Секреты безопасности бизнеса. - Донецк: КП «Регион»,2000.
44. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія / Г.В. Козаченко В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко. — К.: Лібра, 2003. — 280 с.
45. Кузьомко В. М. Аналіз методик діагностики рівня економічної безпеки підприємства. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ir.kneu.kiev.ua:8080/bitstream/2010/1331/1/Kuzemko.pdf>
46. Могильный А., Бесчастный В., Винокуров Ю. Основы безопасности бизнеса. - Донецк: КП «Регион», 2000.
47. Петрович Й.М., Кіт А.Ф., Семенів О.М. Підручник. Економіка підприємства. Львів 2004. С. 577-585.
48. Саніахметова Н. Правовий захист підприємництва в Україні. — К.: Юрінком інтер, 1999.
49. Сатуев Р., Шраер Д., Яськова Н. Экономическая преступность в финансово - кредитной системе. - М.: Центр экономики и маркетинга, 2000.
50. Чимшит О., Грек Г. Как подготовиться к проверкам контролирующих органов. - Днепропетровск, 2000.

51. Служба безопасности. - Электросталь; Изд-во АСТ, 1998.
52. Ярочкин В.И. Учебник. Информационная безопасность. Москва 2003.
53. Юдін О.К., Богуш В.М. Навчальний посібник. Інформаційна безпека держави. Харків 2005. С. 12-31.
54. М.І.Калмик., Навчальний посібник. Економічна безпека підприємницької діяльності. Київ. Атіка. 2005.
55. Паламарчук В.І. Економічна безпека організацій. Конспект лекцій. Одеса 2008. – 180с.
56. Паламарчук В.І. Економічна безпека організацій. Методичні рекомендації до практичних занять. Одеса 2010. – 20 с.
57. Якубович З.В. Недоліки методик оцінювання рівня економічної безпеки підприємства та шляхи їх усунення [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2011_704/11.pdf

Допоміжна

1. Авамилева Т.А. Оценка уровня экономической безопасности предприятия / Т.А. Авамилева // Бизнесинформ. — 2009. — № 2(3). — С. 86–87.
2. Береза З.В. Суть і складові економічної безпеки підприємства / З.В. Береза // Науково-теоретичний журнал “Наука й економіка” Хмельницького економічного університету. – 2009.— Вип. №4 (16). Т. 2.— С. 59–64.
3. Говорина О.В. Разработка механизма оценки экономической безопасности предприятия в рыночных условиях / О.В. Говорина // Вестник КрасГАУ. — 2008. — № 3. — с. 13–19.
4. Довбня С.Б. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства / С.Б. Довбня, Н.Ю. Гічова // Фінанси України. — 2008. — № 4. — С. 88–97.
5. Камышникова Э.В. Оценка уровня экономической безопасности машиностроительного предприятия / Э.В. Камышникова // Бизнесинформ. — 2009. — № 7. — С. 77–81.
6. Камишнікова О.В. Методика оцінки рівня економічної безпеки металургійного підприємства / О.В. Камишнікова // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 11(101). — С. 77–82.
7. Камышникова Э.В. Методы формирования комплексной оценки уровня экономической безопасности предприятия / Э.В. Камышникова // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 12(102). — С. 87–92.
8. Менеджмент та маркетинг інновацій: монографія / за ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2004. – 616 с.
9. Ковальов Д. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства / Д. Ковальов, І. Плетникова // Економіка України. — 2001. — № 4. — С. 35–40.
10. Кучеренко А.А. Оценка уровня экономической безопасности вагоностроительных предприятий Украины / А.А. Кучеренко // Бизнесинформ. — 2009. — № 7. — С. 81–89.
11. Кучеренко О.О. Інтегрований методичний підхід визначення рівня економічної безпеки підприємств транспортного машинобудування України на основі оцінки їх фінансової складової / О.О. Кучеренко // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2009. — №28. – С. 161–168.

12. Морозюк Ю.В. Индикативные составляющие экономической безопасности организации / Ю. В. Морозюк // Вестник финансовой академии. — 2006. — № 4. — С. 50–60.

13. Нагорна І.І. Оцінка стійкої економічної безпеки промислового підприємства / І.І. Нагорна // Економічний простір. — 2008. — № 19.— С. 243–255.

14. Різник Н.С. Оцінка та шляхи забезпечення економічної безпеки банку / Н.С. Різник, І.А. Воробйова // Економічні науки. Серія “Облік і фінанси”: зб. наук. пр. Луцький національний технічний університет. – Луцьк, 2008. — 368 с.

15. Соломянюк Н.М. Економічна безпека підприємства та критерії її оцінки / Н.М. Соломянюк // Харчова промисловість: Науковий журнал. — 2008. — № 7. — с. 175–177.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання з опанування навчальної дисципліни в межах освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» у вигляді заліку в 3 семестрі для слухачів денної форми навчання і під час зимової сесії на 3 курсі для слухачів заочної форми навчання.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою і складається з суми балів, отриманих слухачем за результатами поточного і підсумкового (при необхідності) контролю. Завдання поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 10 балів для семінарських занять і від 0 до 12 балів – для практичних занять.

Поточний контроль теоретичного засвоєння матеріалу та оволодіння практичними навичками вирішення проблем управління економічною безпекою організації здійснюється на семінарських і практичних заняттях у формі підготовки й захисту слухачем конкретного завдання.

Підсумковий контроль здійснюється у формі письмового тестування слухачів шляхом відповіді на визначені питання протягом 45 хвилин. Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою відповідно до числа правильних відповідей.

Узагальнені результати поточного і підсумкового контролю вносяться до залікової відомості за шкалою оцінювання ECTS і національною шкалою.

5. Засоби діагностики успішності навчання

В організації навчального процесу з опанування навчальної дисципліни застосовується поточний та підсумковий контроль.

Засоби тестового контролю застосовуються при проведенні поточного контролю на семінарських і практичних заняттях, а також підсумкового контролю при проведенні екзамену.